SOURIA
QUOTIDIEN ARMÉNIEN
B. P. 487 — TEL. 13990
ALEP - SYRIE
ԱՐՏՕՆԱՏԵՐ
ԵՒ
ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ՏՆՕՐԷՆ
Ֆ. ԵԱՔԷՋԵԱՆ

ՍՈՒՐԻԱ
ՕՐԱԹԵՐԹ

سوريا
جريدة يومية سياسية حرة
صاحب الامتياز ورئيس التحرير المسؤول
وانيس يازجيان
حلب : صندوق البريد ٤٨٧ الهاتف ١٣٩٩٠

ԱՅՍ ԹԵՐԹԸ ՊԱՀԵՍՏԻՆ

«Սուրիա»ի Ոգեսոսոսի վիճակահանութիւնը

026086

Շահողը պիտի ստանայ Պիւրէն (Buren) տեսակի բեռի գեղեցիկ ժամացոյց մը, նուիրուած Լեհոյն Պ. ԳԱՊԻՆԵԱՆ եւ ԸՆԿԵՐՔ վանահայրութենէն, Ֆարուք պղտոսայ։

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 55 (2487) — ՈՒՐԲԱԹ 21 ՕԳՈՍՏՈՍ, 1953 — ՀԵՌ. ԹԻՒ 13990 — ԳԻՆ 15 Ս. Գ

ՄԵԾ ՊԱՅՐԱՄԻ ՏՕՆԸ

Իսլամական աշխարհը, այսօր կը տօնէ իր Մեծ Պայրամի Տօնը։

Այս առթիւ, «ՍՈՒՐԻԱ» հայ ժողովուրդին անունով կը շնորհաւորէ արաբական եւ իսլամական աշխարհը, մաղթելով որ այս տօնը, խաղաղութիւն բերէ աշխարհին, ու իրականացնէ արաբական եւ իսլամական աշխարհի փափաքներն ու ցանկութիւնները։

ԶԻՆ. ԱՐԻԻՆԱԼԻ ՆՈՐ ՅԵՂԱՇՐՋՈՒՄ
ԻՐԱՆԻ ՄԷՋ

ՄՈՒՍԱՏՏԷՔ ՓԱԽԱԾ, ՖԱԹԻՄԻ ԲԶԻԿ-ԲԶԻԿ ԵՂԱԾ

Իրան ներքին պատերազմի մը նախօրեակին

ՀԱՒՈՒ.— (Թ. Ի. Գ. Ռ.) Օգի ճամբով Հռոմ հասաւ, Իրանի Շահը Մուհամմէտ Ռիզա Պահլաւին, ընկերակցութեամբ իր տիկնոջ։

Շահը Պաղդատէն մեկնելէ առաջ, չնորհակալութեան խօսք մը ուղղեց Իրաքի կառավարութեան և ժողովուրդին. իրեն ցոյց տուած ընդունելութեան համար։

Հռոմի իրանեան դեսպանատան պաշտօնեաները, կը յայտարարեն, թէ Շահը քանի մը օր Իտալիա մնալէ ետք, հաւանաբար Զուիցերիա մեկնի։

ԹԵՀՐԱՆ.— Պետական յանձնախումբ մը կազմուեցաւ հսկողութեան տակ առնելու և սուգ հագնելու Շահին ինչքերն ու կալուածները։

Այս յանձնախումբը իր առաջին քննութիւնէն ետք, ամբաստանեց Շահը և իր տիկինը որոնք չատ թանկարժէք գոհարեղէններ փախցուցած են իրենց հետ։

ԹԵՀՐԱՆ — Երկէ ցոյցերը կրկին նորոգուեցան Թեհրանի մէջ։ Ցուցարարները այս անգամ Ջարդ ու փչուր իրին Թագաւորական Տան անդամներուն բոլոր արձաններն։

Միւս կողմէ բանակի գինուորներն ու սահիկանները կը չարունակեն իրենց խուզարկութիւնները, գտնելու համար Զոր. Զիւյանլլա Զահիրին, որուն համար կ'ըսուի թէ Թեհրանի հեռն գտնուող լեռներուն մէջ ապաստանած է։

Վարչական Մուսատէքի կառավարութիւնը 100 հազար Ռիալի պարգև մը խոստացաւ փախստական զորավարը գտնողին կամ ձերբակալողին։

ԹԵՀՐԱՆ.— Իր կարգին, Զորավար Զահիրի, իր պահուած վայրին մէջէ, գաղտնի տեսակցութիւն մը ունեցաւ օտար մամուլի ներկայացուցիչներուն հետ, ու անոնց յայտարարեց թէ ինքն է Իրանի օրինաւոր վարչական, ըստ Շահին հրամանագրին, իսկ Մուսատէքի վարչութիւնը, ապօրինի է և այլևս քանի որ չենթարկուեցաւ Շահին հրամանագրին։

ԹԵՀՐԱՆ.— Տօքթ. Ֆաթիմի յայտարարեց, թէ Իրանի կառավարութեան պատգամաւորութիւնը Ամերիկայի հանդէպ, որեւէ փոփոխութիւն պիտի չկրէ, և Զորրորդ կէտն ու ամերիկ. գրասենեակները բաց պիտի մնան։

ԹԵՀՐԱՆ.— Ամերիկ. լրատու գործակալութեան ստացած տեղեկութիւններուն համաձայն, քարիւղի ազգայնացման դեկավարներէն երեսփոխան Հիւսէյն Մէքքի ևս ձերբակալուեցաւ։

ԹԵՀՐԱՆ (Դ. Ռ.).— Վերջին լուրերու համաձայն, արիւնալի փոխուաիներ տեղի ունեցած են Թեհրանի մէջ Շահին կողմնակիցներուն և վարչական Մուսատէքի դիմեալ ոյժերուն միջեւ։ Շահին կողմնակիցները, իրենց վեհապետին վերադարձը կը պահանջէին։

Կարգ մը օտար լրատու գործակալութիւններու համաձայն, քանի մը զինեալ գունդեր, որպէս թէ ընդդիմացած են իրենց պետերուն, և ճամբարդութեան դրօշ պարզած են։ Շահին վերադարձը պահանջելով, բայց այս լուրերը չհաստատուեցան։

Միւս կողմէ բոլոր լրատու գործակալութիւնները կը յայտարարեն թէ վարչական Մուսատէքի ոյժերը կատարեալ տիրացած են կացութեան և երկրին անդորրութիւնը կ'ապահովեն։

ԹԵՀՐԱՆ.— Վարչական Մուսատէքի կառավարութիւնը որոշեց թէ Զոր. Զիւյանլլա Զահիրի հետ, զինուորական արիւնալի յեղաշրջում մը պատահեցաւ Թեհրանի մէջ։ Շարժումը բոլորովին անակնկալ մը եղաւ, որովհետեւ Մուսատէք տիրացած էր կացութեան։

Բանակը հրաձգելերով և գնդացիրներով զինուած սկսաւ շրջիլ Թեհրանի փող ցներուն մէջէն, իւրաքանչիւր հրաձգելի վրայ Շահին մեծադիր նկարը պատցնելով։ Ասոր վրայ թագաւորական-ները քաջալերուած, յայտնեցան Արա. Գրիգոր նախարար Ֆաթիմի վրայ ու զայն հանգրգռելով բզիկ-բզիկ ըրին։ Անկից վերջ, հրաձգելերով և պատգաբ գնդացիրներով զինուած բանակը յարձակեցաւ Տօքթ Մուսատէքի բնակարանին վրայ, սակայն վարչական պահակախումբը այնպիսի քաջութիւն մը ցոյց տուաւ որ բանակայիններ չկրցան մօտենալ մինչեւ որ պահակազնդին վերին փամփուշտը լրացաւ։ Այս գործողութեան հետեւանքով բանակէն և թագաւորականներէն 50 հոգի սպաննուեցաւ եւ հարիւրաւորներ վիրաւորուեցան։

Երբ բնակարանէն ներս մտան, Տօքթ. Մուսատէք արդէն փախած էր բնակարանին տակ գտնուած գաղտնի ճամբէ մը օր մօտակայ տունէնէն մին կը տանի։

Հակառակ կատարուած փնտռտուքներուն, անկարելի եղած է վարչական գտնել։

ԹԵՀՐԱՆ.— Բանակը Թեհրանի բարեկամանը գրաւելէ ետք, յայտարարեց թէ Զոր. Զահիրի սատնեցած է իր պաշտօնը որպէս վարչական։

Ապա Զահիրի յայտարարեց թէ ինք կը մնայ վարչական. մինչեւ որ Շահը վերադառնայ, որուն հեռագիր ղրկած և պատմած ատաց-ած է որ չուտով կը վերադառնայ։

ԹԵՀՐԱՆ.— Թեհրանի մէջ կացութիւնը, չատ խառնակ վիճակ մը ունի Թագաւորականները յարձակեցան Սովետ. Դրասենեակի մը վրայ ու անոր մէջ գտնուող Սովետ. դեկավարներու նկարները վար առնելով կոխած են, ինչպէս նաև ջարդ ու փչուր ըրած են գրասենեակին բոլոր առարկաները։

Ապա խուժած են Ճամակագծեան և Մուսատէքի կողմնակից թերթերու, խմբագրատուներուն վրայ և ամէն ինչ ջարդ ու փչուր ըրած են։

Ասոր վրայ տեղի հրացանաձգութիւն մը սկսաւ, և հակառակ վարչական Զոր. Զահիրի կողմէ պաշտպան վիճակ յայտարարուելուն ինչպէս նաև չոչնայայտիները զբաղուելուն, մայրաքաղաքը խառնակ ու անհանդարտ վիճակ մը ունի։

ԹԵՀՐԱՆ.— Բոլոր ձերբակալուածները ազատ ձգուած են, ու ասոնց տեղ կը ձերբակալուին Մուսատէքի կողմնակիցները։

ԹԵՀՐԱՆ.— Այս շարժումին բուն դեկավարները եղած են, բանակի մէջ գտնուող Գարթիարի գեղասուքի բանակայինները, որոնց ցեղապետին փեսան է Շահը։ Անոնք մերժած են ենթարկուիլ իրենց արուած հրամանգներուն և հրաձգելերով յարձակած են մայրաքաղաքին վրայ։

ՀԱՒՈՒ.— Իրանի Շահը Զոր. Զահիրի հեռագիրը ստացած է ճիշտ կէսօրին և յայտարարած է թէ չուտով Թեհրան կը վերադառնայ։

ՀԱՒՈՒ.— Շահը այսօր օգի ճամբով Պաղդատ պիտի գայ ուր-կից իր անձնական օգնականով Թեհրան պիտի վերադառնայ։ Կայսրէնին պիտի չընկերակայ Շահին, և Լիբոպա պիտի մնայ, մինչեւ որ կացութիւնը հանդարտի Իրանի մէջ։

ՈՒԱՇԻՆԿԹՈՆ.— Տակաւին կացութիւնը անորոշ կը մնայ Իրանի մէջ։ Յայտնի չէ թէ երկրին միւս շրջաններուն մէջ կացութիւնը ինչ է և ինչ դիրք պիտի ստանայ... իսկ մայրաքաղաքը փոթորկոտ ծովու մը երեւոյթը ունի։

ՄԱՄՈՒԼԻ ՏՍԿ

Սովետները ջրածնային ռումբ պայթեցուցին

ՄՈՍԿՈՒԱ (Դ.Ռ.).— Մոսկուայի բառախօսները այսօր ձայնասփիւռով թէ Սովետ. Միութիւնը քանի մը օր առաջ ջրածնային ռումբ մը պայթեցուցած է փորձի համար։

Այս փորձէն պարզուած է, թէ ջրածնային ռումբը հիւլէական ռումբէն չատ աւելի զօրաւոր է։

ՊԱՊԷ

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆ «ՆՈՐ ՕՐ»Ի

«ՏԱՌՈՍԸ ՁԵԶԻ...»

(Շար. ճախորդ թիւեն եւ վերջ)

Թէ՛ Ամերիկայի 177 տարիներու պատմութեան մէջ առաջին անգամն էր, որ քաղաքային (չ՛ զինուորական) լրտեսներ մասնաւոր խառազոյն պատիժի կ'ենթարկուէին. Թ. Բոզենբերկները, եթէ որեւէ կարեւոր գաղտնիք հաղորդեցին Սովետներուն՝ անոնք չունէին Ամերիկայի մը սպասելու մտադրութիւն, ուրեմն զերծ էին դատապարտութեան մեղքէն՝ քանի որ պատերազմի ընթացքին Սովետ Միութիւնը գաղնակից ու զինակից էր Մ. Նահանգներուն և անոնք կեանքի ու մահուան պայքարը կը մղէին հասարակաց թշնամիին դէմ։

Բոլոր այս իրողութիւններեր կրնան արդարացնել գաղնակցական դիպվածներու Սակայն կրնա՞ն այնքան ապերախտ ու վատագի բլալ մոռնալու չափ, որ Բ զէնպէրկներու մասնակիցը վերաքննել յանձնարարող Գերագոյն Ատ'ուանի 3-դ գատաւորներուն մէջ ամենէն կրթուած գատաւորը հանդիսացաւ գատաւոր Ուիլիըմ Տակլըրը,— ա՛ն՝ որ 2—3 տարի առաջ՝ փայլուն ատաղն էր իրենց սարքած «տուգի օրուան» ատենակատարութեանց, Նոյեմբեր 29 ի առաթիւ, Անշուշտ հիմա, «ՏԱՌՈՍ»ի մաղթանք մը պիտի ունին անոր համար։

Գիտեմ որ ինչպիսի նենգամէտ զրպարտութիւն մը կը ճչար «ՁԻՐ ՈՂԲԱՁԻՐ ԲՈԶԷՆՊԷՐԿՆԵՐԸ» խօսքէն։ Անոնք ալ գտան իրենց յանբեռնական հանգիստը և ոչ մէկ ամբաստանութիւն կամ չբեղանը կրնայ կեանքին վերադարձնել երկու անտէր, թշուառ որբերու ծնողքու։ Բայց չեմ հերքեր թէ անոնք իմ ազգայրներս էին, Հաւատալով ամբողջ մարդկային ցեղի եղբայրութեան՝ չեմ կրնար ուրանալ թէ իմ եղբայրներս են բոլորը,— Ամերիկացին ու Ռուսը, Ֆրանսացին ու Անգլիացին, Չինացին ու սեւամորթը, Հոգեկն ու Բոլշեւիկը,— հիւսիսի մէջ թէ հարաւի։ Իմ եղբայրս է Նոյնիսկ գաղնակցականը,— որովհետեւ Աբել կրնա՞ր ուրանալ թէ իր եղբայրն էր կայէնը, անգամ անոր բերին մահացու հարուածը ստանալէ վերջ։

Ես պարզապէս կը կրկնեմ Եղիա Էմիրճիպաշեանի ողբը,

«Ամեն մեռել գիս իրեն հետ կը քաշէ...»

Եւ կը բաժնեմ Անգլիացի բանաստեղծ Ճան Տոնի (1572—1631) խոստովանանքը, եկեղեցական սքեմը հագնելէ յետոյ իր մէկ քարոզին մէջ հիւսուած,— «...Ուրեմն մարդու մահը կը նուազեցնէ գիս ուսմնեռու ես կը պատուճանիմ մարդկութեան մէջ, ուրեմն երբեմ մի զոյնը (մեկը) գիտցնու թէ ուրուն համար կը հնչէ (մանուաճ) կոչնակը։ ան կը հնչէ քեզի՛ հասարդ։

Գիտեմ, արիւնծարաւ բարոյի քրքջելիր ոռնոցով անտէր գիակներն փնտռող դաշնակցանը անընդունակ է ըմբռնելու այսպիսի գաղափարական մը կամ հոգեվիճակ մը։ Այնքան խոր ու անկամիջելի է տարբերութիւնը անոր և մեր հաւատալիքներուն, սկզբունքներուն ու տեսակետներուն։ Թող ան չարունակէ կռնչել, դուռէը վայրագորէն ցցած ու գիակները կճտելով տանելով մոլեգնութեամբ —«Տառասր ձեզի՝ ա՛խ, տառասր ձեզի՝...»։

Ես կը մերժեմ փոխադարձել այդ «ՏԱՌՈՍԸ», ո՛չ հեռախօսի վրայ, ո՛չ այս տողերուն մէջ, ո՛չ իսկ մասնաւորապէս Ընկե՛ր, եղբա՛յր ու զինակից եղան Թալէզեանին ու Գարապէտեանին, Հիթլէրին ու Մուսոլինիին։ Բայց չեմ բաղձար, ու չեմ ըսեր, անոնց վասնանին «ՏԱՌ.ՍԸ ՁԵ-ԶԻ»։ Ինչ որ կը մաղթեմ այդ թշուառական մարդ-կերպին եւ իր տիրոջասորը ու վարձկան մեծ ու պզտիկ հոգեբոյրներուն՝ խրմ-ատ-ի զարնումն ու ապաշան է կոբոյէներն ու Ցուդասի և այն ար... առանց անձնասպանութեան պարանին։ Որովհետեւ համոզուած եմ, որ իրենց բոլոր զրպարտութիւններն ու մատնութիւնները, եղբայրասպան բոլոր սնիրները և մեր ժ ղովուրդին դէմ իրենց գաւաճանական սարքանքներ ու արարքները արձանագրուած են Տէրոջ պատմութեան մէջ, անոնց հաւաքական ճակատին՝ քանդակելով ազգ-ոբացի ու հայրենադաւ անջնջելի խարանը։ Եւ ատիկա բոլոր պատիժներէն ամենէն ասպարին է։

Ա. ԱՆԴՐԻԱՍԵԱՆ

ՍՈՒՐԻՈՅ ԱԽՈՅԵԱՆ «ՇԸՐԹԱԹ ԷԼ ՃԷՅՇ»

ԽՈՒՄԲԸ, ՈՐ ԱՅՍ ԿԻՐԱԿԻ ԿԸ ԼՐՑՒ ՀԱԼԷՊԻ ԱԽՈՅԵԱՆ ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆ Ի ՀԵՏ

Նկարին մէջ կ'երեւին «Շրթաթ էլ Ճէյշ» խումբի մարդիկները, Դամասկոսի Բանակի պատարանի դաշտին վրայ նկարուած։

ԽՍՐՈՎԱՆՆ ԴԵՊԵՐՈՒՆ

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ԱՆԿՈՒՄ

Մենք անդրադարձանք Լիսոր Ապագայի փոփոխ, դիտել ասլով որ Թրանսիայի մէջ, ուր ամբողջ դպրոցն կը Թուի նախորդին կարծիք ազնուական հոգեբոյս։ Հոգեբանութեան դեմ, ու կը քննադատուի դպրոցական մեթոդներու մէջ, ամբողջական մթնոլորտի լարութիւնը, ասպիսանական այս կիրարի կիրարկումը թելադրու կ'ըլլայ անարդար արարքներու։ Ուսմունքավարութեան կիրարկումը կը պահանջէ օրէնքը յարգել և անոր դէմ գործող պատժել օրէնքի սահմանումներուն մէջ։ Բայց ոչ թէ տիպը չորին նոա այլեր, գոնայց բարակը փոխուիլ։ Արդար պիտի ըլլար սակայն դիտել ասլ որ Թրանսիայի մէջ կայ հանրային կարծիք մը, որա կասկածամտութիւնը, ասպիսանական կերպերու մասին, պատրանք չի տեսնար, որպէս արդարադատութեան նախանձախնդրութիւնը կ'ընդդիմի նոյնիսկ ազնուական հարկերէ դէմ։ Վերջերս խնդիրներ եւ ասլ սահմանի, կամայականութիւններ եւ խարդախութիւններ չեն յանդիմիր։ Կայ Մարմանեան գաղեր։ Այս պիտի հանրային կարծիք մը չտա ուրեմն ազատ կերպով կը պատասխանել ասմկամարութիւնը։ Բա Բ. Փարիզի մէջ Լիսոր Ապագայ փոխանցաւ նախարարական հրամանագրով, բայց արդարութիւնը միյտ ի գրասէ է Թրանսիայի մէջ։ Թերթին վերլուծիւնը իր 16 Յունիսի ընթերցողներուն ուղղած շրջաբերականին մէջ կ'ըսէ։ Ամիսի մեր անանկիանը ենթարկուած է մեր անանկիանութեան ամենայն օրինականութիւնամբ և ամենայն անկախութիւնամբ։ Մենք անկեղծ և խորունկ համոզումներուն ազատութեամբ, ազատութիւն մը զոր իրականի կը փոխենք Թրանսիայի մէջ։

Մեր դիմումը կը ձգտի թերթին վերարտադրակութեան ամիսի պահանջ մը որ ըմբռնուած և գնահատած ըլլայ։ Ամենայն նշմարտութեամբ, ֆրանսական իրականութիւններէն։ Ի կը հաստատեն, արդարու, արդարութեան և Թրանսիոյ։

Մենք նոր հանգամանք ցուցուցի, վասն նոր որ Թրանսիայի մէջ դրագրատութիւնամբ, բանաստեղծամբ մասանուանումներուն մասնիկի դերը կը կիրարկեն ամենը հայ սիրուքի մէջ։ Ոչի վերջերս, եւ գուցէ այս դարձակութիւնը ասիի մը ըլլայ դիրենք, գանձ Թրանսիայի կէջ վերիսիկիլու, ասնահանալու հայ համայնքին։

*

Որոշեցանք, ժամանակը եկաւ, խոսանալու թէ ասոնք ու նաեւ խոսիքը մեր ծոցին մէջեն են։ Ապագայի փոփոխ, դիտել ասլով որ Թրանսիայի մէջ, ուր ամբողջ դպրոցն կը Թուի հանրային կարծիքը Թանսիայի մէջ։ Հոգեբանութեան խոսիքներ փոխով այս արիական ազատվորդին արիքեն։

Բարոյական անկումը մեզեն է։ Եւ մենք ապրանքանքի մեր պայքարին մէջ, հայ մշակութի պանդանման մեր գուգարին մէջ, պիտք ունինք, նախ և առաջ մաքառ արիքեն։

Մենանքն սան որ ոչ ասլ պրասալ հասանք և ի հար անկանիներուն մէջ։ Բայց ոչ թէ տիպը չորին նոա այլեր, գոնայց բարակը փոխուիլ։ Արդար պիտի ըլլար սակայն դիտել ասլ որ Թրանսիայի մէջ կայ հանրային կարծիք մը, որա կասկածամտութիւնը, ասպիսանական կերպերու մասին, պատրանք չի տեսնար, որպէս արդարադատութեան նախանձախնդրութիւնը կ'ընդդիմի նոյնիսկ ազնուական հարկերէ դէմ։ Վերջերս խնդիրներ եւ ասլ սահմանի, կամայականութիւններ եւ խարդախութիւններ չեն յանդիմիր։ Կայ Մարմանեան գաղեր։ Այս պիտի հանրային կարծիք մը չտա ուրեմն ազատ կերպով կը պատասխանել ասմկամարութիւնը։ Բա Բ. Փարիզի մէջ Լիսոր Ապագայ փոխանցաւ նախարարական հրամանագրով, բայց արդարութիւնը միյտ ի գրասէ է Թրանսիայի մէջ։ Թերթին վերլուծիւնը իր 16 Յունիսի ընթերցողներուն ուղղած շրջաբերականին մէջ կ'ըսէ։ Ամիսի մեր անանկիանը ենթարկուած է մեր անանկիանութեան ամենայն օրինականութիւնամբ և ամենայն անկախութիւնամբ։ Մենք անկեղծ և խորունկ համոզումներուն ազատութեամբ, ազատութիւն մը զոր իրականի կը փոխենք Թրանսիայի մէջ։

Մեր դիմումը կը ձգտի թերթին վերարտադրակութեան ամիսի պահանջ մը որ ըմբռնուած և գնահատած ըլլայ։ Ամենայն նշմարտութեամբ, ֆրանսական իրականութիւններէն։ Ի կը հաստատեն, արդարու, արդարութեան և Թրանսիոյ։

Մենք նոր հանգամանք ցուցուցի, վասն նոր որ Թրանսիայի մէջ դրագրատութիւնամբ, բանաստեղծամբ, մասանուանումներուն մասնիկի դերը կը կիրարկեն ամենը հայ սիրուքի մէջ։ Ոչի վերջերս, եւ գուցէ այս դարձակութիւնը ասիի մը ըլլայ դիրենք, գանձ Թրանսիայի կէջ վերիսիկիլու, ասնահանալու հայ համայնքին։

*

Որոշեցանք, ժամանակը եկաւ, խոսանալու թէ ասոնք ու նաեւ

ԱԽՈՐԺԱԿԷ ԿՏՐԻԼ

Ախորժակը կարանցնելը, կարդ ները նմանապէս ախորժակէ կարդ մը հիանալու ընթացքը։ Ինչպէս քիչ, չատ հասարակ բան մըն է։ Հիանալութիւնը կ'անցնի, հիանալ ինքնաբաւարարան ենթակայ դէ իր ապարդիւնի չրջանին մէջ կ'ըլլան։ Կը մնայ և իր նախկին ախորժակը կը վերադառնէ։

Ախորժակով կերուած ուտելիքին կէս մարսուած կ'ըլլայ։ Կ'ըսէ ժողովրդական առածին մը, չատ ճիշդ է։

Ախորժակը կարիք հիանալուն մը նախանշանը կրնա՞ յանգուիլ։

Ա՛յո՛, ախորժակն կարիք երբեմն հիանալուն մը նախանշանը կրնայ ըլլալ։ բայց չեն ուզեր ուրիշ ախորժակներ այ։ ուրեմն հիանալութիւնը պիտի բնորոշեն։

Ընդհանուր կերպով բոլոր ինքնաբաւարարանները ու թանկարանները ախորժակէ կարուելու պատճառ կ'ըլլան։

Մեր դարուն ամենէ մեծագոյն ընդհանուր ուտելիքն է։ Անոնք որ ախորժակնէ կը տառապին, խանգիած են, ծովկերթի ոգին նախընտրութիւն տալու են։ իսկ կղզիաբնակներ, ատամոտի խանարարներ ունեցողներ լիակատար ոգը (մինչեւ բարձրութիւն 600—800 մէթր) նախընտրելու են։

Ջրարբու

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԱՅՍՈՒԼԻՍ

ՄԻՍ ՈՒՏԵԼ ԹԷ ՉՈՒՏԵԼ

Միսը սնունդ մրն է, որ հարուստ է բնապատային նիւթերով, պարզապէս։ Ահա թէ ինչո՞ւ միսը կը համարուի սնունդ մը, որ կը ծառայեցնէ մարմնոյ վերաշինութեան, ապէ մարմնոյ վերաշինութեան (կորստեանները լրացնելու)։ Արդ, միսի բնապատային նիւթերուն քանակը կը տարբերի համաձայն կենդանիներու տեսակներուն եւ հրամցուած կտորին, — ոչխարներու, արջիիիներու, խանձարները, ուռաղտաթ ենթակաները։

Միսը կը պարունակէ ֆոսֆոր ասիդ, միւս կողմէ՝ երբ քիչ եփի, տարբեր թթուներ եւս կը սանձէ, օրինակ ասիտ իւրիք — ուրենն, ընդհանուր առումով, միսը թթու կը չինէ, բնախօսական դեր մը, որ օգտակար է առնասարակ։ Ահա թէ ինչո՞ւ յանձնարարելի է միս տալ թոքախտաւորներուն, որոնք սովորաբար կը տառապին թթուի պակասէ։ արեան ներերակային ցած ճնշում մը կ՚առաջանան, ինչպէս և տկար սատմոքս մը, ու ծանրութիւն կը կրտնցնեն (սովորութիւն է թոքախտաւորներուն տալ հում միս կամ միսի քամուք։

Ուշադրութի՞ւն, սակայն։ Մակերութիւնը չափազանցողները չուտով կ՚ենթարկուին ֆոսֆար միւգեյու։ Միւս կողմէ, սրան և եռրակներուն աշխատութիւն պատճառող քիմիական տարրերը, որ կը գտնուին միսին մէջ, ի վերջոյ կը դառնան թոյն նոյն այդ գործարաններուն համար։

Վերջապէս, միսը պէտք է արգելել, թթու չինելու և ֆոսֆիթ կորստցնելու պարագային, բոլոր անոնց, որոնք կը մասնին իւրիմ, կաբ, [illegible] հիւանդութեանց կամ մարթամի տխտարը չանոնները։

Միսին ամենէն կարեւոր յատկութիւնն այն է, որ կը գրգռէ մարսողական հոյզերը, մասնաւորապէս սատմոքսին մէջ։ Մեծաքանակ է նոյնիսկ հոգեկան չափանիշով։ — առանց փաւլոյի փորձելուն ծանօթ ըլլալու, ամէն մարդ ալ գիտէ, թէ խորոված միսին հոտը կամ տեսքը բաւական է «բերանին ջուրերը վազցնելու համար»։ Միւս կողմէ, պէտք է գիտնալ, թէ կտոր մը միսը, սատմոքսը կը սկսի աշխատիլ՝ առաջուն հասնցներով իր հոյզերը, — կը նշանակէ թէ միսը ախորժարար է օրքան հոգեկան, նոյնքան քիմիական չափաւորնիշով։ Ահա թէ ինչո՞ւ միսին մարսողութիւնը կը կատարուի գլխաւորաբար սատմոքսին մէջ, մինչև 97 առ հարիւր համեմատութեամբ։ Ագիքներուն կ՚անցնի փոքր մաս մը միայն։ կը հետեւի, թէ միսը ոգիքներուն վրայ բնախօսական ներգործութիւն մը չի կատարեր, — ահա պնդութեան պատճառը մակերներու մաս։

Ասով կը բացատրուի նաև այն, որ չուտ կը կշտանան մասկերները և իրենց սատմոքսին մէջ լիութիւն մը կը զգան, բայց եւ չուտով պարապութիւն մը, «միսը փար չի բռներ» կ՚ըսեն ու կը գիմեն տարբեր գրգռիչներու, օրինակ՝ ալքոլին, ինքնախաբեութեան մը համար անշուշտ։

Միսը, ոգիքներուն մէջ, կը նպաստէ մանրէներուն ոնումին ու բազմացումին, և նեխում կը պատճառէ։

Մեկնելով այս գիտութիւններէն, միսը յանձնարարելի է կարգ մը հիւանդութեանց պարագային, — գժտաւորամարսութիւն մարսողական հոյզերու ծուլութեան պատճառով, տեսական փորլուծութիւն տաք երկիրներու յատուկ, ոգիքային բորբոքում մասնաւորաբար երախաներու մասն։ Իսկ նշանակ թէ միսը չանձնարարելի չէ այլ հիւանդութեանց պարագային (հատ ոգիքի բորբոքում, պնդութիւն, ոգիքային նեխում)։

Միսը արգիլուած է նոյնպէս երիկամներու հիւանդութեանց համար։ Այսուհանդերձ չափաւոր գործածութիւնը, միշտ բժշկական հսկողութեամբ, թոյլատրելի է եռրիկամներու հիւանդութեան այն պարագաներու մէջ, երբ ենթական բնապատ չի չիներ, բայց կ՚ուզի հիւսուածքները, — օրինակ, ասանց կարելի է տալ ժամպան, որ չատ քիչ աղ կը պարունակէ, ուստի ջուր չի հաւաքեր։

Միւս կողմէ, արտաուսած է միս տալ չաքարախտաւորներուն՝ եթէ բարգութեան վախ չկայ, որովհետև միսը երբեք չաքար չի պարունակէր։ Կը տրուի նաև գէրերուն, եթէ ճարպ կամ իւղ չի պարունակեր, որովհետև կը գրգռէ մարսողութիւնը։

Առողջ մարդոց համար՝ միս կարելի է տալ չափաւորին, որպէս կան 150–200 գրամ, բայց այս քանակը պէտք է նուազեցնել 50 տարեկանէն վեր մարդոց մասն։

ՏՈՒՐՔ. ՔՈՐՈՆ

«Հայ Բոյժ»

Յայտարարութիւն
ԳԻՆԵՐՈՒ ԱՌԱՔԱՐԿԻՆ ՀԱՄԱՐ

Հ. Բ. Ը. Միութեան Շինութեանց Յանձնախումբս օրուան բլլալով գարուցական գոյիւր շինել տալ – (գրասեղան – նստարան եւ այլ առարկաներ) — այսու կը յայտարարեմ շահագրգռուողներուն, թէ գինեռու առաջարկ պայմանագիր նշանակուած է 25 Օգոստոս 1953, Երեքշաբթի կէսօր։

Մանրամասն տեղեկութիւններ ստանալու համար դիմել Հ. Բ. Ը. Միութեան Գրասենեակը, Ազիդի, Սերֆ Կոթոյիկ փողոց, կամ Փոստարկղ թիւ 348, ամէն օր, ժամը 8 - 12 եւ 15—18, մինչեւ վերոյիշեալ թուականը։

Հ. Բ. Ը. Միութեան
Շինութեանց Յանձնախումբ

Հալէպ, 14 Օգ. 1953 ԿՆԻՔ

ԿԱՐԵՒՈՐ ԼՈՒՐ Մ

«Փարիզիանա» արդուկի տուներ

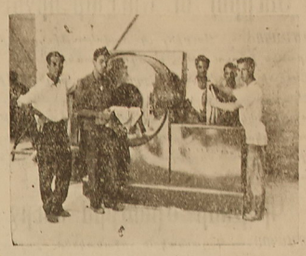

Մեկ ամսուան համար նոր գեղջուկ կոստուած է իր գինեռուն վրայ, միեւնոյն ատեն իր լանսարդիեռուն կը տեղեկացնէ թէ արդիական ռեմենտներ բերած է, որոնք ստիպ կը մատնեն ամէն տեսակի հագուստներ։

Այցելութիւն մը միայն, ուր պիտի տեսնէք նոր մեմենտներ թէ ի՞նչպէս կես ժամուան ընթացքի պիտի ստանամ ձեր բերած հագուստը՝ լուացուած, մատուած եւ արդուկուած վիճակի մէջ։

Վանդատանը ունի նաեւ մասնաւոր բաժին մը մատեանլու նեղմակ մուտեսակներ, ամէն տեսակի բիձներ, ինչպէս նաեւ փիլիպ հագուստներ արդուկելու եւ ամէն տեսակի վառարանի եւ իւղաներեի բիձներ մատեանլու ստնի (տիրոջ) բաժին մրն ալ հատատած է։

Մանաւ, խնայեալ եւ հոգատար ուշադրանի, առ սպնակարգ ծառայութիւն, հագուստներ տալն կը զրկուին։

ՀԱՍՑԷ։— Հալամ էլ Թէլ փողոց, հեռաձայնի թիւ 14189։

Սինեմա Ամի (Բիօ)

Ժողովուրդի բուռն փափաքին գոհացում տալու մտադրութեամբ այս շաբաթ եւս կը ցուցադրվ սինեմայի արտադրութեանց գլուխ-գործոցներէն

ԱԼԻ ՊԱՊԱ ԵՒ ՔԱՌԱՍՈՒՆ ԳՈՂԵՐԸ

գունաւոր ժապաւէնը, խաղարկութեամբ՝
Գլխաւոր դերակատարն եղող ՄԱՐԻԱ ՄՈՆԹԷԶԻ

Միսը նոյն գրգռիչ ներգործութիւնը կը կատարէ նաև լեարդին վրայ։ Այնպէս որ պէտք է ուշադրութիւն ընել չյոգնեցնելու համար լեարդը, չափազանցելով մասկերութիւնը։ Այդ պատճառով է, որ բժիշկներն ալ միսը կ՚արգիլեն անոնց, որ կը տառապին լեարդի հիւանդութենէ, ինչպէս կ՚ըլլան տաք երկիրներու բնակիչները, արբիիիները, խանձարները, ուռաղտաթ ենթակաները։

Միսը կը պարունակէ ֆոսֆոր ասիդ, միւս կողմէ՝ երբ քիչ եփի, տարբեր թթուներ եւս կը սանձէ, օրինակ ասիտ իւրիք — ուրենն, ընդհանուր առումով, միսը թթու կը չինէ, բնախօսական դեր մը, որ օգտակար է առնասարակ։ Ահա թէ ինչո՞ւ յանձնարարելի է միս տալ թոքախտաւորներուն, որոնք սովորաբար կը տառապին թթուի պակասէ։ արեան ներերակային ցած ճնշում մը կ՚առաջանան, ինչպէս և տկար սատմոքս մը, ու ծանրութիւն կը կրտնցնեն (սովորութիւն է թոքախտաւորներուն տալ հում միս կամ միսի քամուք։

Ուշադրութի՞ւն, սակայն։ Մակերութիւնը չափազանցողները չուտով կ՚ենթարկուին ֆոսֆար միւգեյու։ Միւս կողմէ, սրան և եռրակներուն աշխատութիւն պատճառող քիմիական տարրերը, որ կը գտնուին միսին մէջ, ի վերջոյ կը դառնան թոյն նոյն այդ գործարաններուն համար։

Վերջապէս, միսը պէտք է արգելել, թթու չինելու և ֆոսֆիթ կորստցնելու պարագային, բոլոր անոնց, որոնք կը մասնին իւրիմ, կաբ, [illegible] հիւանդութեանց կամ մարթամի տխտարը չանոնները։

Միսին ամենէն կարեւոր յատկութիւնն այն է, որ կը գրգռէ մարսողական հոյզերը, մասնաւորապէս սատմոքսին մէջ։ Մեծաքանակ է նոյնիսկ հոգեկան չափանիշով։ — առանց փաւլոյի փորձելուն ծանօթ ըլլալու, ամէն մարդ ալ գիտէ, թէ խորոված միսին հոտը կամ տեսքը բաւական է «բերանին ջուրերը վազցնելու համար»։ Միւս կողմէ, պէտք է գիտնալ, թէ կտոր մը միսը, սատմոքսը կը սկսի

մարսել՝ ոգիքային բորբոքում մասնաւորապէս երախաներու մասն։ Իսկ նշանակ թէ միսը ախորժարար է օրքան հոգեկան, նոյնքան քիմիական չափաւորնիշով։ Ահա թէ ինչո՞ւ միսին մարսողութիւնը կը կատարուի գլխաւորաբար սատմոքսին մէջ, մինչև 97 առ հարիւր համեմատութեամբ։ Ոգիքներուն կ՚անցնի փոքր մաս մը միայն։ կը հետեւի, թէ միսը ոգիքներուն վրայ բնախօսական ներգործութիւն մը չի կատարեր, — ահա պնդութեան պատճառը մակերներու մասն։

Ասով կը բացատրուի նաև այն, որ չուտ կը կշտանան մասկերները և իրենց սատմոքսին մէջ լիութիւն մը կը զգան, բայց եւ չուտով պարապութիւն մը, «միսը փար չի բռներ» կ՚ըսեն ու կը գիմեն տարբեր գրգռիչներու, օրինակ՝ ալքոլին, ինքնախաբեութեան մը համար անշուշտ։

Միսը, ոգիքներուն մէջ, կը նպաստէ մանրէներուն ոնումին ու բազմացումին, և նեխում կը պատճառէ։

Մեկնելով այս գիտութիւններէն, միսը յանձնարարելի է կարգ մը հիւանդութեանց պարագային, — գժտաւորամարսութիւն մարսողական հոյզերու ծուլութեան պատճառով, տեսական փորլուծութիւն տաք երկիրներու յատուկ,

ոգիքային բորբոքում մասնաւորաբար

Տեղական Լուրեր

Սուրիոյ եւ Շուէյտի միջեւ

ԴԱՄԱՍԿՈՍ — Սուրիոյ կառավարութիւնը Մոսկվայի՝ իր հիւպատոսարանին իսնդրագիր թէ՝ ընդունի ուսնատրական փոխանակում հատատակ Շուէյտի հետ, և այս ուղղութեամբ սեղմելու միջոցներու փոխանակումը։

Լուսանկարակ շրջանակներ կ'ըսեն թէ մոսրութիւն մը կաչ հարատարուհատական պատուիրակութիւններ փոխանակել երկու երկիրներու միջեւ, ուսումնարիներու համար երկու երկիրներու ունեցած կարիքներուն։

Կիւբոնի ծրագրին շուրջ

ԴԱՄԱՍԿՈՍ — Պաղեստինի շրջանակներ յայտարարեցին թէ, մանդատային բանակներուն՝ որ կազմած էր ուսումնարիներու Հայֆայի համար պատրաստած Կիւբոնի ծրագիրը ուսումնասիրելու, ստացած է իր ուսումնասիրութիւնները։

Նոյն շրջանակները յայտարարեցին թէ բանակները Պարտէզի ֆոնեն հաց Հայֆայ պիտի մտնին, վերջնական որոշում մը տալու մեկնաբ ծրագրին շուրջ, որպէսզի գործադրութեան դրուի։

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Հանգուցեալ ՅՈՒԼԻՈՆԻՍ ԱԼԼԷ ԷՄՄԱՆՈՒԷԼԻ մահուան եռամսեակին առթիւ, հոգեհանգստեան պատարագ պիտի կատարուի կիրակի, 23 Օգոստոս 1953, յաւուր Ա. Պատարագի, Ս. Գառանցիի Մանկանց Եկեղեցիին մէջ։

Հանգուցեալին հիւսանը յարգել յարեկամները, ազգականները և հարազատները կը հրաւիրուին ներկայ գտնուիլ։

ՖՈՒԹՊՕԼԻ ՄԵԾ ՄՐՑՈՒՄ

«ՇԸՐԹԱԹ Էլ ՃԷՅՇ»

ԸՆԴԴԷՄ

«ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆ»

(ՀԱԼԷՊՈ ԱԽՈՅԵԱՆ)

Հոմանուագոր Թիմ՝

Հիւսիսային Սուրիոյ բանակի հրամանատար,

ՋՕՐ. ՕՄԱՐ ԽԱՆ ԺԱՐԻՐ

Կիրակի 23 Օգոստոս 1953, կիսաւուր հայ ժամը 4ին, Ֆադանատանի դասական վայր։

Կուսակցութիւններու օրէնքին հարցը

ԴԱՄԱՍԿՈՍ — Լուսանկարակ շրջանակներու հաղորդելու, այն բանակցութիւնը որ ներկայիս կուսակցական կուսակցութիւններու օրէնքը, մեծ յաջողութեամբ կ'ուսումնասիրէ պիտական պատգամաւորներու պարագան կուսակցութիւններու հանրէպ։

Բանակցութիւնը կ'ուսումնասիրէ նաեւ ամերիկեան օրէնքը, որ կը թոյլատրէ պատգամաւորական ակադեմիկոս կուսակցութիւններուն։

Նոյն շրջանակները ասելու թէ, այս օրէնքին ուսումնասիրութեան ատաջարկէն ետք, ան նախագիծ Ազգային ժողովին պիտի ներկայացուի, որ Ա. Ազգային ներկայացման պիտի ուսումնասիրէ զայն։

Լուսանկարակ շրջանակներուն, կուսակցութիւններու օրէնքը վերանայելէ ետք՝ լուսանկարակ է որ մերձիրեալ Ազգային քաղաքական կուսակցութեան փոխարեն։

Սուրիոյ ներկայացուցիչները Միջազգային դրամատան մօտ

ԴԱՄԱՍԿՈՍ — Երկրորդ Նախարարութեան դիւանապետը ընդհանուր ուղղեցաւ Պէյրութ մեկնելու, անկից ալ ոգի համրոյ Ուաշինկթընի պիտի մեկնի, մասնակցելու համար վերանայման միջազգային դրամատան ժողովներուն, որպէս Սուրիոյ ներկայացուցիչներ։

Ինչպէս Ուաշինկթընի մէջ պիտի հանդիպանի, փոխատուութեան հարցը, զոր Սուրիա պահանջած էր միջազգ դրամատանէն, գործադրութեան դնելու համար իր շինարարական մեծ ծրագիրները։

Ժողովը պիտի տեւէ երկու շաբաթ։

Սիրեմա Հալէպ

Սեպտ. 27 Ս. սա Ամանոր ի գ. գ. գ.